

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

U K A Z

o razglasitvi Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP)

Razglasjam Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji 4. marca 2011.

Št. 003-02-3/2011-7

Ljubljana, dne 14. marca 2011

dr. Danilo Türk l.r.
Predsednik
Republike Slovenije

Z A K O N

O PREPREČEVANJU ZAMUD PRI PLAČILIH (ZPreZP)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(predmet zakona)

(1) Ta zakon ureja ukrepe za odpravo plačilne nediscipline.

(2) Ta zakon se uporablja za pogodbe, ki so sklenjene med gospodarskimi subjekti ali med gospodarskimi subjekti in javnimi organi, kadar mora ena stranka dobaviti blago ali opraviti storitev (v nadaljnjem besedilu: upnik), druga stranka pa izpolniti denarno obveznost (v nadaljnjem besedilu: dolžnik).

(3) Ta zakon se ne uporablja, če je bil nad dolžnikom začet postopek zaradi insolventnosti v skladu z zakonom, ki ureja postopke zaradi insolventnosti.

(4) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2011/7/EU z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL L št. 48 z dne 23. februarja 2011, str. 1).

2. člen

(gospodarski subjekti in javni organi)

(1) Gospodarski subjekti po tem zakonu so gospodarske družbe, samostojni podjetniki posamezniki ali samostojne podjetnice posameznice (v nadaljnjem besedilu: podjetnik) in druge pravne in fizične osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost, ter druge pravne osebe, kadar se v skladu s predpisom občasno ali ob svoji pretežni dejavnosti ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo, če gre za pogodbe, ki so v zvezi s tako pridobitno dejavnostjo.

(2) Javni organ po tem zakonu je:

- organ Republike Slovenije ali samoupravne lokalne skupnosti,
- javni sklad, javna agencija, javni zavod,
- javni gospodarski zavod, in
- druga oseba javnega prava.

(3) Druga oseba javnega prava je po tem zakonu vsaka oseba:

- ki je ustanovljena za opravljanje dejavnosti, ki je v splošnem interesu in je industrijske ali poslovne narave,
- ki je pravna oseba, in

– je v višini več kot 50 odstotkov financirana iz sredstev organov Republike Slovenije ali samoupravnih lokalnih skupnosti ali drugih osebjavnega prava ali ti organi opravljajo nadzor nad poslovanjem take osebe ali imajo upravljavski ali nadzorni odbor, katerega več kakor polovico članov imenujejo organi Republike Slovenije ali samoupravnih lokalnih skupnosti ali druge osebe javnega prava.

(4) Ta zakon se ne uporablja za Banko Slovenije, ko deluje v okviru izključnih pristojnosti v skladu z zakonom, ki ureja Banko Slovenije, ali z drugimi zakoni ali predpisi Evropske unije, ki določajo izključne pristojnosti Banke Slovenije.

3. člen

(denarna obveznost)

Denarna obveznost je sestavljena iz glavnice v višini, ki je bila dogovorjena in bi morala biti plačana v pogodbenem ali zakonsko določenem roku, in vseh davkov in drugih obveznih dajatev, navedenih v računu ali drugi enakovredni listini, ki v skladu s poslovno prakso pomeni zahtevek za plačilo (v nadaljnjem besedilu: račun).

4. člen

(očitno nepravilni pogodbeni dogovor)

(1) Očitno nepravilni pogodbeni dogovor je dogovor, ki očitno nepravilno do upnika določa rok plačila ali višino zamudnih obresti ali povrnitev stroškov izterjave.

(2) Velja neizpodbojna domneva, da je očitno nepravilni dogovor:

- o izključitvi nadomestila za stroške izterjave,
- o izključitvi plačila zamudnih obresti,
- o plačilnem roku, daljšem od 120 dni, če je dolžnik gospodarski subjekt,
- o plačilnem roku, daljšem od 30 dni, če je dolžnik javni organ, ali
- s katerim bi bil določen dan izdaje računa.

(3) Pri presoji, ali je pogodbeni dogovor, za katerega ne velja domneva iz prejšnjega odstavka, očitno nepravilni, se upošteva vseokoliščine konkretnega primera, zlasti pa:

- odstopanje pogodbenega dogovora od dobrih poslovnih običajev,
- načelo vestnosti in poštenja, načelo prepovedi zlorabe pravic in druga načela civilnega prava,
- naravo blaga ali storitve, in
- obstoj objektivnih razlogov za odstopanje od določb tega zakona.

(4) Očitno nepravilni pogodbeni dogovor je nični.

(5) Pravni interes za vložitev tožbe, s katero se zahteva ugotovitev ničnosti očitno nepravilnega pogodbenega dogovora, ima tudi:

- gospodarsko interesno združenje, ustanovljeno v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe,
- samostojna strokovno poslovna organizacija, in
- druga organizacija, ki je pravna oseba, ustanovljena za varovanje pravic in interesov svojih članov, če je od njene ustanovitve do trenutka vložitve tožbe že preteklo najmanj eno leto, in ki dejansko deluje.

II. DOLOČITEV PLAČILNEGA ROKA IN TRENUTEK NASTOPA ZAMUDE

5. člen

(plačilni rok)

(1) Plačilni rok med gospodarskimi subjekti ne sme biti daljši od 60 dni. Izjemoma je dogovorjeni rok za plačilo lahko daljši od 60 a ne daljši od 120 dni, če je dolžina roka dogovorjena v pisni obliki in če tak rok ne prestavlja dogovora iz prejšnjega člena.

(2) Če drug zakon ne določa drugače, začne rok iz prejšnjega odstavka teči z dnevom:

– dogovorjenim za prejem blaga ali opravo storitve, če je dan prejema blaga ali oprave storitve dogovorjen in je blago prejeto ali storitev opravljena pred dogovorjenim dnevom ali na dogovorjeni dan,

– prejema blaga ali oprave storitve, kadar je dan prejema blaga ali oprave storitve dogovorjen, vendar je blago prejeto ali storitev opravljena zamudo, ali kadar dan prejema blaga ali oprave storitve ni dogovorjen.

6. člen

(plačilni rok, kadar je dolžnik javni organ)

(1) Če je dolžnik javni organ, plačilni rok ne sme biti daljši od 30 dni.

(2) Če drug zakon ne določa drugače, začne rok iz prejšnjega odstavka teči z dnevom:

– dogovorjenim za prejem blaga ali opravo storitve, če je dan prejema blaga ali oprave storitve dogovorjen in je blago prejeto ali storitev opravljena pred dogovorjenim dnevom ali na dogovorjeni dan,

– prejema blaga ali oprave storitve, kadar je dan prejema blaga ali oprave storitve dogovorjen, vendar je blago prejeto ali storitev opravljena zamudo, ali kadar dan prejema blaga ali oprave storitve ni dogovorjen.

7. člen

(določitev plačilnega roka, če ta ni dogovorjen)

(1) Če rok plačila obveznosti dolžnika ni dogovorjen, mora dolžnik svojo denarno obveznost izpolniti v 30 dneh od dneva, ko je prejel račun.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, mora dolžnik svojo obveznost izpolniti:

– v 30 dneh od dneva, ko je dolžnik prejel blago ali je bila opravljena storitev, če je dan prejema računa sporen;

– v 30 dneh po prejemu blaga ali opravi storitve, če je dolžnik prejel račun, preden je prejel blago ali je bila opravljena storitev, ali

– v 30 dneh od dneva pregleda blaga ali storitve, če je dogovorjen ali zakonsko predpisan pregled blaga ali storitve ter je dolžnik prejel račun pred dnevom pregleda.

(3) Rok, v katerem mora dolžnik opraviti pregled blaga iz tretje alineje prejšnjega odstavka, ne sme biti daljši od 30 dni. Pogodbeni stranki se lahko pisno dogovorita, da je rok za pregled blaga ali storitve daljši od 30 dni, če tak rok ne pomeni očitno nepravilnega pogodbenega dogovora.

(4) Če je dolžnik javni organ, mora biti daljši rok pregleda blaga iz prejšnjega odstavka opredeljen že v razpisni dokumentaciji.

8. člen

(nastop zamude)

Dolžnik pride v zamudo v skladu s pravili zakona, ki ureja obligacijska razmerja.

III. POSLEDICE ZAMUDE

9. člen

(uporaba zakona, ki ureja obligacijska razmerja)

Za posledice nastopa zamude se uporablja zakon, ki ureja obligacijska razmerja.

10. člen

(višina zamudnih obresti, če je dolžnik javni organ)

Ne glede na prejšnji člen, se upnik in dolžnik, ki je javni organ, ne moreta dogovoriti, da je obrestna mera zamudnih obresti nižja odobrestne mere zamudnih obresti, določene z zakonom, ki določa predpisano višino zamudnih obresti.

11. člen

(povrnitev stroškov izterjave)

(1) Če je dolžnik v zamudi, je upnik brez predhodnega opomina za vsako terjatev od dolžnika upravičen zahtevati plačilo nadomestila stroškov izterjave.

(2) Stroški izterjave iz prejšnjega odstavka znašajo 40 eurov.

(3) Določbi prvega in drugega odstavka tega člena ne omejujeta ali izključujeta pravice do povračila stroškov, ki ga je upnik upravičen zahtevati v skladu s pogodbo ali z drugimi predpisi.

(4) Stroški izterjave se ne štejejo med izvršilne stroške, kot jih določa zakon, ki ureja postopek izvršbe.

(5) Pravica upnika iz prvega odstavka tega člena zastara v treh letih od dneva nastanka zamude.

IV. VEČSTRANSKI POBOT

1. Večstranski pobot in ureditev delovanja sistemov večstranskega pobota

12. člen

(večstranski pobot)

(1) Večstranski pobot je način prenehanja neposredno in posredno vzajemnih denarnih obveznosti.

(2) V večstranski pobot se lahko prijavi tudi nedospela denarna obveznost, če se pogodbeni stranki o tem pisno dogovorita.

13. člen

(načela delovanja sistema večstranskega pobota)

Upravljalci sistemov večstranskega pobota morajo zagotoviti:

- da sistemi zagotavljajo varno, popolno in pravočasno izpeljavo večstranskega pobota,
- da udeleženci v postopku večstranskega pobota pridobijo dokazilo o opravljenem večstranskem pobotu,
- elektronsko hrambo dokazil o opravljenih večstranskih pobotih,
- enakovreden položaj vseh udeležencev večstranskega pobota,
- neprekinjeno delovanje sistemov, in
- varovanje poslovnih skrivnosti udeležencev v postopku večstranskega pobota.

14. člen

(pravila sistema za večstranski pobot)

(1) Upravljalci sistemov večstranskega pobota sprejmejo v skladu z načeli delovanja sistema večstranskega pobota iz prejšnjega člena splošna pravila sistemov večstranskega pobota, s katerimi določijo:

- postopek prijave denarne obveznosti v sistem večstranskega pobota,
- cene storitev,
- urnik sistema večstranskega pobota,

- način, popravo in preklic vnosa, ter
- obdelavo podatkov v sistemu.

(2) Splošna pravila sistema večstranskega pobota upravljavci sistemov večstranskega pobota objavijo na svoji spletni strani.

15. člen

(pravilnost vnosov in odgovornost dolžnika)

(1) Za pravilnost vnosov v sistem večstranskega pobota prijavljenih denarnih obveznosti, odpravo napak v vnesenih prijavah in škodo, ki nastane zaradi nepravilnosti predloženih podatkov, odgovarja dolžnik.

(2) Upravljavci sistemov večstranskega pobota ne popravljajo rezultatov večstranskega pobota, ki so posledica nepravilnih podatkov v dolžnikovi prijavi denarne obveznosti v večstransko pobotanje.

(3) Upravljavci sistemov večstranskega pobota so odgovorni za škodo, ki nastane zaradi nepravilne obdelave podatkov o denarnih obveznostih iz dolžnikove prijave v sistem večstranskega pobota ali zaradi nespoštovanja pravil iz prejšnjega člena.

2. Obvezni večstranski pobot

16. člen

(dolžnost prijave denarne obveznosti v večstranski pobot)

(1) Po nastanku zamude mora dolžnik denarno obveznost elektronsko prijaviti v prvi krog obveznega večstranskega pobota pri upravljavcu sistema obveznega večstranskega pobota (v nadaljnjem besedilu: upravljavec), ki sledi datumu nastanka zamude. Prijava se šteje zaopravljeno, če je sprejeta v sistem v trenutku, ko upravljavec zapre vnos za posamezni krog pobota.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, dolžnik ni dolžan v obvezni večstranski pobot prijaviti denarne obveznosti:

– katere plačilo je zavarovano z instrumenti za zavarovanje plačil, razen denarnih obveznosti, ki izvirajo iz menic, za katere se v 18. členu tega zakona zahteva prijava v večstranski pobot,

– v zvezi s katero poteka spor pri pristojnem sodišču ali v zvezi s katero poteka izvršilni postopek.

(3) Upravljavec zagotavlja obvezni večstranski pobot denarnih obveznosti enkrat mesečno.

(4) Upravljavec prek spletne informacijske rešitve na varen način omogoča upnikom preverjanje prijavljenih denarnih obveznosti njihovih dolžnikov v posameznem krogu pobota.

(5) Preostanek dospelje denarne obveznosti, ki ga dolžniku ni uspelo pobotati v skladu s prvim odstavkom tega člena, lahko dolžnik poravnava na druge načine, vključno s ponovno prijavo denarne obveznosti v večstranski pobot pri upravljavcih sistema večstranskega pobota.

17. člen

(prijava denarne obveznosti v obvezni večstranski pobot, tarifa in dolžnosti upravljavca)

(1) Dolžnik prijavi denarno obveznost do posameznega upnika. Prijava mora vsebovati:

- davčno številko upnika,
- datum in številko računa,
- datum nastanka zamude,
- znesek neporavnane denarne obveznosti po računu, in
- zaporedno številko prijave.

(2) S prijavo denarne obveznosti v sistem obveznega večstranskega pobota dolžnik izgubi pravico do ugovora zoper sklep o davčni izvršbi v skladu z določbo zakona, ki ureja davčni postopek, o ugovoru dolžnikovega dolžnika.

(3) Upravljavec s pomočjo spletne informacijske rešitve Davčni upravi Republike Slovenije omogoča preverjanje podatkov o prijavljenih obveznostih dolžnikov v posameznem krogu pobota po posameznih upnikih, in sicer:

- davčne številke upnika,
- davčne številke dolžnika,
- datuma in številke računa,
- znesek neporavnane denarne obveznosti po računu,
- datuma nastanka zamude, in
- zaporedne številke prijave.

(4) Davčna uprava Republike Slovenije lahko upravljavca obvesti o izvzetju določene prijavljene obveznosti iz sistema obveznega večstranskega pobota, če gre za obveznost do določenega davčnega dolžnika. Upravljavec obveznosti, na katero se nanaša obvestilo davčne urada, ne vključi v večstranski pobot.

(5) Upravljavec sprejme tarifo in pravila sistema za obvezen večstranski pobot.

(6) Tarifa in pravila sistema iz prejšnjega odstavka začnejo veljati, ko da k njim soglasje Vlada Republike Slovenije.

(7) Minister, pristojen za finance, predpiše rok, v katerem Davčna uprava Republike Slovenije skladno s četrtem odstavkom tega člena obvesti upravljavca o izvzetju določene prijavljene obveznosti iz sistema obveznega večstranskega pobota ter podrobnejšo vsebino, obliko in način izmenjave podatkov, ki so potrebni za izvzem iz sistema obveznega večstranskega pobota terjatev.

18. člen

(obvezna prijava denarne obveznosti iz menice v večstranski pobot)

(1) Menični dolžnik, ki je gospodarski subjekt ali javni organ, mora v prvi krog obveznega večstranskega pobota, ki sledi datumu nastanka zamude, pri upravljavcu elektronsko prijaviti menično denarno obveznost, če je menica:

1. vpisana v register iz 19. člena tega zakona in v 15 dneh po vpisu v register ni bila poravnana denarna obveznost iz take menice;

2. izdana kot lastna menica v skladu z zakonom, ki ureja menico, in je menični dolžnik ob dospelosti ne plača ali je ne plača v celoti;

3. izdana z odredbo »brez protesta« v skladu z zakonom, ki ureja menico, in je menični dolžnik ob dospelosti ne plača ali je ne plača v celoti;

4. plačljiva v breme denarnih sredstev, ki se vodijo na uporabnikovem plačilnem računu pri ponudniku plačilnih storitev v skladu z zakonom, ki ureja plačilne storitve, in sredstva pri ponudniku plačilnih storitev ne zadoščajo za poravnavo menične obveznosti.

(2) Menični dolžnik iz prejšnjega odstavka je oseba, ki mora v skladu z zakonom, ki ureja menico, plačati denarno obveznost, določeno v menici.

V. REGISTER MENIC, PROTESTIRANIH ZARADI NEPLAČILA

19. člen

(register protestiranih menic zaradi neplačila)

(1) Register menic, protestiranih zaradi neplačila (v nadaljnjem besedilu: register), je enotna centralizirana informatizirana zbirka podatkov, v katero mora notar vpisati v skladu z zakonom, ki ureja menico, napravljene proteste menic zaradi neplačila, če so menice izdali gospodarski subjekti.

(2) Register vzpostavi in upravlja Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJ PES).

20. člen

(vpis v register)

(1) AJPES zagotovi notarju, ki napravi protest zaradi neplačila menice, opravo vpisa v register.

(2) V registru se obdeluje:

- davčna številka meničnega dolžnika,
- firma ali ime meničnega dolžnika ter njegov sedež ali poslovni naslov,
- matična številka meničnega dolžnika, če je ta pravna oseba, podjetnik ali fizična oseba, ki opravlja pridobitno dejavnost, ter je vpisana v Poslovni register Slovenije,
- datum izdaje menice, ki se vpisuje v register,
- datum in številka naprave protesta menice, ki se vpisuje v register,
- navedba menične obveznosti, ki jo vsebuje menica, ki se vpisuje v register, in
- osebno ime notarja, ki vlaga zahtevo za vpis v register, ter njegov sedež.

(3) AJPES po uradni dolžnosti pridobi podatke iz prejšnjega odstavka iz obstoječih uradnih evidenc, ki jih vodijo za to pooblaščen organi.

(4) Podatki iz drugega odstavka tega člena se v registru vodijo do dneva prvega obvestila o poplačilu menične obveznosti oziroma še dve leti od datuma napravljenega protesta, če menična obveznost ni bila poravnana. AJPES zagotovi notarju, ki je napravil protest zaradi neplačila menice, opravo izbrisa iz registra na podlagi obvestila meničnega dolžnika, izdajatelja menice ali remitenta o poplačilu menične obveznosti.

(5) AJPES v soglasju z Vlado Republike Slovenije sprejme tarifo o nadomestilu stroškov za vpis podatkov v register ter podrobnejša pravila ovzpostavitvi in vodenju registra ter postopku vpisov.

21. člen

(dostop do podatkov iz registra)

Podatki v registru so javni in brezplačno dostopni na spletni strani AJPES.

VI. KODEKS RAVNANJA

22. člen

(kodeks ravnanja)

(1) Interesna združenja gospodarskih subjektov lahko zaradi zagotovitve boljše plačilne discipline sprejmejo kodeks ravnanja članov.

(2) Interesna združenja gospodarskih subjektov lahko na podlagi obvestil svojih članov mesečno v sredstvih javnega obveščanja ali na svoji spletni strani objavljajo sezname hitrih plačnikov, kadar je v kodeksih iz prejšnjega odstavka opredeljen način obveščanja in javne objaveseznama hitrih plačnikov.

VII. NADZOR NAD IZVAJANJEM ZAKONA

23. člen

(nadzor)

Izvajanje tega zakona nadzirajo inšpektorati in drugi organi v skladu s svojimi pristojnostmi.

24. člen

(dostop do informacij)

Zaradi izvajanja nadzora v skladu s tem zakonom, upravljavec zagotavlja organom nadzora vpogled v prijave posameznih dolžnikov.

VIII. KAZENSKÉ DOLOČBE

25. člen

(prekrški)

(1) Z globo od 100 do 10.000 eurov se kaznuje gospodarski subjekt oziroma javni organ, ki ni organ Republike Slovenije ali samoupravne lokalne skupnosti, če krši dolžnost prve prijave denarne obveznosti v sistem za obvezni večstranski pobot v skladu s 16. ali 18. členom tega zakona.

(2) Z globo od 50 do 5.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba gospodarskega subjekta ali odgovorna oseba javnega organa, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

26. člen

(odločanje nadzornih organov o prekršku)

Globe, predpisane s tem zakonom, se lahko v hitrem postopku izrekajo tudi v višjem znesku, kakor je najnižji predpisani znesek globe, ne smejo pa presegati najvišjih zneskov glob, ki so za prekršek predpisane po tem zakonu.

IX. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

27. člen

(uporaba tega zakona, če rok za izpolnitev ni bil določen)

Če pogodba, sklenjena pred uveljavitvijo tega zakona, ne določa roka za izpolnitev denarne obveznosti in je upnik že izpolnil svojo nasprotno pogodbeno obveznost, dolžnik pa še ni v zamudi s plačilom svoje denarne obveznosti, začnejo roki iz 7. člena tega zakona teči z dnem uveljavitve tega zakona.

28. člen

(uporaba zakona za posledice zamude)

(1) Ta zakon ne ureja posledic zamude s plačilom denarne obveznosti, če je zamuda nastala pred uveljavitvijo tega zakona.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, mora dolžnik prvič prijaviti svojo obveznost, z izpolnitvijo katere je bil že v zamudi pred uveljavitvijo tega zakona, v sistem obveznega večstranskega pobota v skladu s 16. členom tega zakona v 30 dneh po uveljavitvi tega zakona.

29. člen

(izbira upravljavca in prehodni način prijave obveznosti)

(1) Vlada Republike Slovenije do 31. decembra 2011 začne postopek podelitve koncesije za upravljanje sistema obveznega večstranskega pobota iz IV. 2. poglavja tega zakona, na podlagi katerega izbere upravljavca.

(2) Upravljavec iz IV. 2. poglavja tega zakona je do zaključka postopka iz prejšnjega odstavka AJPES, vendar ne dlje kot do 31. decembra 2012.

(3) Ne glede na prvi odstavek 17. člena tega zakona, prijavlja dolžnik tri mesece po uveljavitvi tega zakona obveznost iz 16. člena tega zakona v skupnem znesku denarne obveznosti do posameznega upnika. Dolžnik skupni znesek denarne obveznosti do posameznega upnika v svojih evidencah razčleni s podatki iz prvega odstavka 17. člena tega zakona.

30. člen

(izdaja podzakonskih prepisov)

Minister, pristojen za finance, izda akt iz sedmega odstavka 17. člena tega zakona v enem mesecu po uveljavitvi tega zakona.

31. člen

(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, določbe prvega, tretjega in četrtega odstavka 17. člena in določbe V. poglavja tega zakona se začnejo uporabljati tri mesece po uveljavitvi tega zakona.

Št. 450-01/11-6/54

Ljubljana, dne 4. marca 2011

EPA 1612-V

Državni zbor
Republike Slovenije
Miran Potrč l.r.
Podpredsednik